

NOVA DOBA

Izdaja vsak torek, četrtek in soboto. — Cena: Za celo leto 80 K, za pol leta 40 kron, za četrt leta 20 K, za 1 mesec 7 kron. **Posamezna številka stane 1 krono.**
Na pismene naročbe brez pošiljave denarja se ne moremo ozirati. Naročniki naj pošiljajo naročnino po poštni nakaznici. Reklamacije glede lista so poštne proste. Ne-frankirani dopisi se ne sprejemajo. Na dopise brez podpisa se ne ozira.

IZDAJA IN TISKA ZVEZNA TISKARNA V CELJU. ODGOVORNI UREDNIK VEKOSLAV SPINDLER.

Kabinet reda in dela.

Celje, 18. maja.

Ena izmed točk Vesničevega programa, ki ga je predložil ob priliki pogajanj za sestavo vlade raznim klubom, je tudi osiguranje reda in dela. Ne vemo, kako si Vesnič to osiguranje predstavlja, vsekakor pa smo mnenja, da misli resno in da nima v mislih kakšnih reakcionarnih sredstev, kakršnih se je na žalost posluževala prejšnja vlada. Kot demokrati stojimo na stališču, da se morajo vsi koraki za osiguranje reda in dela odrediti samo zakonodajnim putem po Narodnem predstavništvu, ki bo vsaj zdaj — do novih volitev! — tako upamo, deložmožno. Proti neredu in nedelu, ki ga izzivajo vsled vojske podivjani, razdirajoči elementi, so v vseh najbolj demokratskih državah zapadne Evrope in Amerike stvarjeni posebni zakoni. Saj je celi svet prepričan, da je treba proti takim razkrajajočim, nesolidnim elementom odločno nastopiti. Enak zakon mora dobiti tudi naša država.

Kot glavno in najuspešnejše sredstvo za pobjanje nereda in nedela pa smatramo v tem, da država pobija draginjo in korupcijo. Zakaj i eno i drugo ustvarja ugodna tla za boljše bande, ki zastrupljajo temelje države in družbe. V to svrhu pa je prvi pogoj, da so v vladi sami ljudje, ki se jim ne more očitati niti senca korupcije. In še eno: boj proti draginji in korupciji se mora začeti na vseh frontah in v vseh slojih družbe enakomerno.

Da se morejo gospodarske razmere v naši državi končno začeti konsolidirati, je nujno potrebno, da se spremeni sistem v naši finančni politiki, posebej glede naše valute. Naravnost blazno je bilo postopanje prejšnjega finančnega ministra, ki vkljub temu, da imamo sedaj že svoj novi denar, tega ni smatral za »zdravo valuto«. Kaj je zdrava valuta? Zdrava valuta je vsak denar, za kateri se more v njegovi interesni sferi nekaj kupiti. Vse valute imajo prisilen kurz, ki ga diktira finančna uprava emisijske države. Za ta prisilni kurz služijo podlage pokritja, ki morajo imeti stalno podlago, t. j. takšno, ki v resnici reprezentira vrednost emitirane valute. Ali je naša jugoslovanska valuta zdrava? V Jugoslaviji imamo, česar v več nego polovici Evrope ni, izobilje živeža, ki je vreden več ko vsako zlato. Jugoslavija ima rodovitno zemljo, bogate gozdove, kakoršnih nima ne Italija, ne Francija, ne Angleška in ne Belgija, države, ki imajo takozvano

zdravo valuto. Jugoslavija ima množino rude, ki tekmuje z Uralom, ima živino-rejo, ki preživlja pol Evrope. Naša valuta ima tudi lepo kritje v zlatu in državnih domenah. Kje je torej vzrok, da bi naša valuta, za katero je mogoče kupiti vse, kar človek hoče, ne bila zdrava, kje je posebej vzrok, da jo je finančni minister dr. Jankovič sam proglasil za nezdravo? Kako drugače postopajo Čehi! Češki denar danes ide sporedno z nemško marko in lovi že italijansko liro; Čehoslovaki niso zahtevali rekompencij, ampak čehoslovaško valuto; izvozniška valuta Jugoslavije pa je v isti vrsti z brezvredno valuto gospodarski in prehranjevalno popolnoma bankerotne in ne-produktivne Avstrije. Kako drugače je postopala tudi Nemčija! Po končani vojni je padla nemška marka pod najnižjo vrednost. A kmalu je Nemčija, vkljub neurejenim notranjim razmeram, storila vse, da dvigne svojo valuto. Ni zahtevala rekompencij, ampak valute, in danes ima visok kurz marke ter polne blagajne dolarjev in francoskih ter švicarskih frankov, čehoslovaških kron ter vseh drugih zdravih valut. Tako delajo napredne in gospodarski močnejše države brez kmetijskih pridelkov, ki so danes najnujnejši, pri nas pa se vodi brezglava finančna politika, politika razsipanja narodnega imetja in uničevanja narodnega premoženja, ki proglašja neopravičeno teorijo o zdravi tuji valuti, lastni prisilni kurz valute pa proglašja nezdravim.

Tako smo delali, namesto da bi zabranili vsak izvoz našega denarja izven carinskega področja naše države, namesto da bi zahtevali, da se naj pri nas vse plačuje v kronsko-dinarski valuti ali v devizah narodne banke in da je na celem področju našega kraljestva edino veljavno kot plačilno sredstvo kronsko-dinarska valuta. Le tako bi preskočil naš denar v kratkem celo nemško marko, čehoslovaško krono in italijansko liro, država pa bi dobila tudi dovolj tujih valut, ker bi bile cenejše. S tem bi se odpravila tudi draginja, ki nas sedaj tišči k tlom, naša država bi postala močen činitelj v celim svetu.

Upamo, da pojde novi finančni minister, o katerem gre glas, da je priznan strokovnjak, po novi poti in da tudi v naši finančni politiki nastopi doba reda in dela v blagor naši mladi državi.

Ne dvomimo, da pojde isto novo pot tudi naša socialna politika, ki je v rokah našega vrlega dr. Kukovca. Težke in velike naloge ga čakajo, nje-

gova nezlomljiva energija nam je porok, da jim bo kos, ker je tudi ministristvo za agrarno reformo, ki ima istotako izvršiti ogromni del tako nujno potrebnega socialno-političnega dela, v rokah odličnega našega somišljenika dr. Krizmana, nas v našem upanju še bolj potrjuje, da bomo tudi na tem polju mogli govoriti o izvrševanju Vesničevega programa reda in dela.

Končno bodi ponovno poudarjeno, da smatramo za najpotrebnejše in najnujnejše, da nova vlada pripravi čim prej tla za volitve v konstituanto. Kadar bo narod poslal v Beograd zastopnike potom svobonih volitev, bodo končno morali utihniti kričaji, ki danes vpijejo na samozvane, na neizvoljene in vsled tega nelegitimirane poslance in ministre. Čim prej se to zgodi, tem bolj bo sedajna vlada pokazala, da je res vlada reda in dela.

Čehi — naši učitelji in voditelji.

(Govor dr. Gvidona Serneca na komercu pevskega društva »Smetana« dne 16./V. v Narodnem domu.)

Čast mi je, v imenu celjskega pevskega društva pozdraviti češke goste. — Pred približno 20 leti smo imeli v svoji sredini tudi goste, češke tehnike. Bili so utaborjeni v tem Narodnem domu kakor v trdnjavi.

Okrog je stal vojaški kordon in za njim je divjala nahujskana nemška družal, metala kamenje, streljala iz revolverjev. — Danes smo Čehi sprejemali mirno in dostojno. Sprejema ni motil noben žvižg, noben kamen. Sprejeli smo jih na svojih svobodnih tleh.

Da smo dosegli to svobodo, imamo v prvi vrsti zahvaliti Čehom. Oni so najbolj smotreno delovali na razpad trhte Avstrije. Zrevolucionirali so svoje vojaštvo. Njih prvi filozofi in voditelji so v inozemstvu zainteresirali antantno javnost za tlačene narode bivše Avstro-Ogrske, stiki med Wilsonom in predsednikom sedajne čehoslovaške republike, Masarykom, so znani. S tem, da so izvajali svobodo sebi, dali so jo tudi nam, Brez češke, ni jugoslovanske svobode.

Čehi so bili vedno naši voditelji in učitelji.

Od njih smo sprejeli neumrljive Tyršove ideje, oni so osnovali in podpirali naša gospodarska podjetja, na njih visokih solah so se učili naši znanstveniki, iz neusahljivega vira njih umetnosti je črpala naša umetnost, nikdo ne more tajiti velikega upliva, ki ga ima češka glasba na našo glasbo.

zna obdelovati. »Ti nisi kmet, ti si kakor kup testa«, mu reče večkrat zaničljivo Kremen. Ali vzlic temu hrepeni tudi Janez po zemlji. Vendar pa bolj v hrepenenju po lastni družini, po — otrocih. Ali stari noče in noče pod zemljo, in tako bodo dnevi njegovega življenja »veneli in sabnili še leta in leta v dolgočasnem vsakdanjem delu«, dasi je star že petinštirideset let. — Ž njim vene tudi dekla Katra, ki že deset let čaka na trenutek, ko dobi grunt v Janezu novega gospodarja in ona z njim moža. Gospodinja Reza, ki živi v enakem upanju, je živ izraz hrepenenja človeka, ki še nima lastne zemlje, po koščku lastne grude.

Končno se zgodi, da se »stari vrag« ponesreči pri podkovanju konja, ki ga sune v prsa, in mora — v posteljo. Prične se borba med Rezo in Katro za Janeza, a ta se odloči za Rezo, kajti to, kar bi on rad, mu Katra s »svojim sivim šepom« ne more več dati. Reza, da, »to je pleme!« — S Kremenom gre h koncu, in že si je naročil sam krsto in si izbral grob na pokopališču. Reza in Janez oživita v medsebojni ljubezni, in kakor pogana spomladi v naravi to, kar se je jeseni sejalo, tako začenja pogajati tudi v Rezi. Janez se mudi cele dneve v svoji delavnici in zbija in obla. Kaj pa delaš cele dneve tam gori?« ga vpraša Reza. »O

Pa tudi sedaj so uprti naši pogledi na severno državo, ki nam je vzgledna radi svojih urejenih ustavnih razmer. Nekdaj smo pričakovali rešitev iz Rusije, iz vzhoda. Pa ta država prebleva najhujšo krizo in je s svojimi zadevami tako zapostvena, da se ne more brigati za druge. Na čelu slovenskih narodov koraka mali, pa energičen, žilav in kulturno visoko stoječi češki narod.

Važno je, da tudi sedaj, v dobi našega preporeka ne odtegne od nas svojih rok. Prihod čeških umetnikov v Jugoslavijo kaže, da se češki in jugoslovanski stiki utrjujejo. Posetili so vsa naša središča in končno došli tudi v Celje, za nas veliko odlikovanje, od njih velika požrtvovalnost. Čutijo v sebi kulturno misijo, da seznanijo s svojo umetnostjo posebno jugoslovansko javnost, vzbudijo zanimanje za njo in vspodbujajo k posnemanju in enakemu stremeljenju.

Očarani, kakor omamljeni, sino po dojemom prekrasne večere, čutimo, da je ta prireditev velik kulturni pojav za Celje, krasne češke melodije, umetniško prednašane, nam ostanejo v neizbrisnem spominu; želimo le, da bi tudi češki gostje odnesli vtis, da smo po svojih skromnih močeh storili vse za njihov prisrčen sprejem.

V imenu celjskega pevskega društva se prisrčno zahvaljujem za ta krasni umetniški užitek ter želim pevskeemu zboru »Smetana« še mnogobrojnih uspehov na polju svetovne slave. Pevski zbor »Smetana« naj živi! Slava mu! — Na zdar!

Politične vesti.

Zapisreka nove vlade. Presbiro poročja z dne 17. tm. uradno: Člani nove vlade so danes ob 17. uri položili prisego v regentove roke. Pri tej priliki je regent izrazil željo, naj ima nova vlada mnogo uspeha pri izvrševanju svoje velike naloge, v prvi vrsti glede ustave države. Zatrjeval je novim ministrom, da bodo našli pri njem vedno podporo. Novoimenovani ministri predsednik dr. Vesnič se je prestolonasledniku zahvalil za zaupanje ter ga zagotovil, da more računati na to, da bo vlada za izvrševanje svoje naloge uporabljala vse svoje sile, toliko iz udanosti do prestola, kolikor za narod in iz pietete do junakov-mučenikov.

Narodno predstavništvo. Iz Beograda poročajo dne 17. tm.: V sredo bo formalna seja narodnega predstavništva, ki se bo na to dogodilo za 8 dni. Potem bo rešilo tekoča vprašanja, med drugim ratifikacijo mir. pogodbe z Nemčijo. Sledil bo delovni program brez razprave o programu nove vlade in bo sprejet volilni zakon. Poseben odbor bo razpravljal o

Reza to boš gledala. Zame nekaj in zate, in za —!

Ali narava stori, kar sama hoče. Stari, ki je vse doktorjeve arcnije vrgel skozi okno, in kreval dan na dan h gozdnemu studencu, kjer se je z golo roko navzvil sveže vode, se je končno zavil v svoj stari kožu in — ozdravel. — Rezi splava tako upanje po lastni zemlji na Kremenovem gruntu po vodi. Ali hrepenenje po lastni zemlji je v njej tako veliko, da zapusti to bogato hišo sredi sočne in rodovitne zemlje v dolini in gre z vdovcem Ledenim gruntarjem, ki ga je prej odklonila, visoko gori pod ledenik — »košček lastne zemlje, lastne grude je vendarle!«

Ona je našla vsaj nekoliko utehe v svojem hrepenenju, a Janez in Katra sta obsojena, oveneti eden kot neplačan hlapec, druga kot stara, ovenela dekla. Bolesno objame Katra Janeza: »Ubogi Janez... S trpko bridkosto objame Janez Katro: »Katra! Saj mi nič ne manjka! Imam svoje delo... in svoje jelo... in s kurami spat...« In več človek ne potrebuje... konča Katra.

Kremen pa privleče svojo krsto, ki si jo je bil sam naročil, ke je mislil, da mora pod zemljo, in jo razseka, da z njo podkuri v peči, kajti v sobi je hladno... »O

Milan Skrbinašek:

Zemlja.

Komedijski življenja. Spisal K. Schönherr.

Schönherrja moramo uvrstiti med najboljše nemške dramatičarje. Snovi, ki jih obdeluje v svojih dramatičnih proizvodih, sicer niso visoke in globoke, ali umetnost za to ne vpraša. Ne vsebina, oblika daje umetninj oni kov, po katerem jo sodimo. Seveda se morata vsebina in oblika združiti v ono umetniško harmonijo, ki daje umetnini ono enotnost, ki jo dvigne v najsvetlejšo luč.

In v tem je Schönherr mojster. Estetiki občudujejo tehnično enotnost njegovih dram, in značaj te enotnosti, ki odgovarja vedno vsebini, miljeju, v katerem se dogaja dejanje, ki ga je umetniško z obličil. Višek je v tem oziru dosegel v svoji drami »Žena vrag«, kjer nastopilo skozi pet dejanj samo tri osebe v eni in isti sobi, a je dejanja vendar tako napeto, da občinstvo ne pride do sape. Poleg drugih Schönherrjevih del je tudi ta drama na repertoarju našega gledališča.

Zaslouel je Schönherr s svojo komedijo »Zemlja«. Že tu se kaže njegovo stremeljenje po enotni obliki. Vsa tri dejanja te komedije se dogajajo v izbi kmečke hiše, vsakokrat opoldan, ko se

zberejo vsi na tej kmetiji zaposleni okoli sklade žgancev. Kako bi nam pa sicer tudi mogel predočiti komedijo, ki se odigrava med ljudmi, ki so ob drugem dnevnem času raztreseni po različnih poljih, gozdovih, travnikih in doma v gospodinjstvu. Vsako teh treh dejanj se odigrava ob drugem letnem času, ki daje vsebini dotičnega dejanja vedno simbolično ozadje.

Motiv, ki ga pisatelj v tej komediji obdeluje, nam kaže človeka v njegovi odvisnosti od zemlje in od narave sploh. Ta odvisnost se izraža zdaj v hrepenenju po lastnem koščku zemlje, zdaj v obupnem kriku radi človeške nemoči, ker narava si ne da ukazovati, »ona stori samo to, kar ona hoče«.

To človekovo hrepenenje in ta trumf narave sta ustvarila v tej komediji oni zapletljaj, ki ga je pisatelj hotel, in ki je zdaj zabaven, zdaj pretresljiv.

Ljubezen do zemlje, ki jo človek poseduje, in težka ločitev od nje, je izražena v kmečkem starem Kremenu, ki je vzlic svojih sedemdesetih let še nesklonen in oblasten človek trde letine. Nehote občutimo, da ga obvaruje slabosti predvsem njegova velika bolesta ljubezen do zemlje, ki jo obdeluje, kajti, če bi umrl, bi ne bilo več skrbne roke, ki bi jo znala negovati, saj njegov sin Janez je ne

»Propusti ministrstva saobraćaja«. Pod tem naslovom objavlja zagrebaški strokovni trgovski list »Trgovac« članek, v katerem ostro kritikuje železniško oz. prometno politiko tega ministrstva, katerega šef je dr. Korošec. Pravi, da je bila naša država pozvana na konferenco s sosednjimi državami zaradi ureditve transverzalnega prometa, ki bi šel preko naše države v Trst in Reko, toda naša vlada na poziv niti odgovorila ni, kaj še le, da bi bila poslala delegate. Zainteresirane države so ji nato poslane na vlogi zapisnike, da pristavi svoje pripombe, a naša vlada zapisnikov ni vzela na znanje. Sedaj pa sta Italija in Avstrija opozorili našo vlado, če se ne odloči, da nas bota izolirali na ta način, da se iz Pontebe preko Sv. Lucije — Tolmina zgradi nova proga in bomo tako izključeni od dohodkov, ki bi jih imela naša država iz prometa severnih držav s Trstom čez naše ozemlje. Če je vse to res, pravi list, potem je ministrstvo grešilo proti interesom naroda in spada pred sodišče, pa naj bo krivec kdorkoli. Zakaj jasno je, pravi list, da bi morali iti na konferenco in delati z vso silo na to, da napeljemo promet Nemčije, Čehoslovaške, Avstrije, Poljske in Madžarske čez naš teritorij in si zagotovimo naše interese v najširšem smislu, kar je tem lažje, ker vse glavne proge za Trst in Reko, pa tudi vse plovne reke gravitirajo in tečejo preko našega področja. Zlastno pa je, da v ministrstvu saobraćaja ni niti enega, ki bi razumel, kaj je železniška in kaj je tarifična politika.

»Rdeči prapor«. Glasilo slovenskih komunistov, je zopet začel izhajati, ker je vlada prejšnje glasila »Ujedinjenje« prepovedala. Glavni urednik je R. Goluh, katerega pa za čas njegovega preiskovalnega zapora nadomestujejo drugi.

Razpis službe. Pri državnem zdravilišču v Rog. Slatini je razpisano začasno mesto zdraviliškega blaginika. Prošnje je vlagati do 31. maja t. l. pri poverjeništvu za javna dela v Ljubljani. Podrobnosti so razvidne iz tozadavnega razpisa v Uradnem listu. (686)

Galle zopet notar. Minister za pravosodje Dušan Peleš je potrdil sklep delne vlade v Ljubljani, s katerim se notarju Galletu v Ljubljani zopet poveri izvrševanje notarskih poslov na svojem mestu v Ljubljani.

Novo gledališče v Zagrebu. Te dni se je vršila v Zagrebu anketa gledaliških arhitektskih strokovnjakov, na kateri se je sklenilo, da se v najkrajšem času sežda novo gledališče, ker staro ne odgovarja več današnjim potrebam. V sedajni zgradbi, katero nameravajo popraviti, ostane še nadalje opera.

Novo učiteljske se otvori s prihodnjim šolskim letom v Križevcih na Hrvaškem.

V Špilju je imenovan za pomočnika komisarja železniške policije Kazimir Mihajlovič, pravnik in rezervni poročnik-dobrovoljec.

Izgnani Slovenožrci. Vlada je izgnala brata Hansa in Karla Witzany, ki sta bila nastavljeni kot železniška vratarja na postaji St. Ilj v Slov. gor. Sčuvata sta proti Jugoslaviji in zadrževala ljudi, da pripade St. Ilj Avstriji. V službi sploh nista hotela znati slovenski; ker sta oba nemška državljana, ju je vlada spodila.

Tuje delavstvo odpustijo v Subotici pri železniškem ravnateljstvu. Dosedaj so odpustili 450 železničarjev in 1100 delavcev madžarske narodnosti. Večji del teh delavcev in uslužbencev je dobil nalog, da se v roku 24. ur izseli. Odpustitja so v zvezi z zadnjimi subotičkimi nemiri.

Nov način zdravljenja jetike. O tem predmetu je na shodu čehoslovaškega znanstvenega društva proti jetiki predaval dr. Otokar Horák o svojih vtisih pri zdravljenju v zavodu dr. Friedmanna v Berlinu. Friedmann zdravi samo z injekcijami vsako tuberkulozo pljuč, kosti, členkov, žlez, kože, ledvic itd. Njegova metoda se vedno bolj širi po nemških klinikah. Tudi na Češkem so počeli zdraviti po Friedmannovem načinu. Kolikor se da presoditi, se je ta metoda v nekaterih slučajih zelo dobro obnesla.

Poštni tarif, ki je stopil dne 16. tm. v veljavo, izda poštini nadoficijal K. Tiefen-gruber v Mariboru. Tarif bo vseboval vse poštne, brzojavne in telefonske pristojbine, izračunjene za vse možne slučaje. Ker je izdaja omejena, je priporočljivo prijaviti svoj zahtevek direktno pri zgoraj imenovanem izdajatelju. — (Priporočamo, da je poštni tarif založila tudi tvrdka Goričar & Leskovšek v Celju po 1 komad. —Op. ur.)

DOPISI.

Sv. Pavel pri Preboldu. Za uboge otroke naše občine so naši slovenski rojaki v Springfieldu (država Illinois) v Ameriki nabrali in vposlali 25 dolarjev, Mariji Naprudni v Grižah pa 6 dolarjev, skupaj 31 dolarjev; darovali so: Frank L. Trutter 2 K, O. E. Smyda 0.25, C. L. Maclog 0.25, A. E. Winans 0.50, Cresc. Macaroni 0.25, John Kos 3.—, Karl Wiedlocher 2.—, John Engel 2.—, Mrs. Kleemayer 0.25, St. Richinan 0.25, R. B. Liedel 0.50, Val. Breznikar 0.50, Mrs. Proskafner 0.25, Mr. C. W. Brown 1.—, F. C. Wittstein 0.50, Mr. + Mrs. Goe Golob 1.—, M. Parker 0.25, Karl Krek 1.—, Jos. Fonda 1.—, Mrs. Creighton 0.25, Mary Potnik 0.25, Vilj. Potnik 0.25, John Wild 0.25, Avg. Barborich 0.50, Mr. Bernard Boyce 0.25, Frank Bochte 0.25, A. K. Pack 0.50, J. C. Pemberton 0.50, C. J. Klammer 0.50, L. Svegligh 0.25, Mrs. H. L. Ounu 0.25, W. J. Spenny 0.50, J. T. Gourley 0.50, J. F. Borth 0.25, Al. W. Gietl 0.50, Rev. Franc. S. Mažir 1.—, M. Vandeschag 0.50, Lois Pekel 0.25, Mrs. Hoffman 0.50, Frančiška in John Potočnik 4.— dolarje. Iskrena hvala!

Klic slovenskega vojnega ujetnika iz Sibirije.

Vojni ujetnik M. L. iz celjske okolice, član 8. stotnije I. jugoslovanskega polka v Sibiriji, je 23. decembra 1919 napisal svojim starišem pismo, iz katerega posnemamo:

Čudno se mi zdi, da ne morem dobiti nobenega dopisa iz domovine. Gotovo ste me že zbrisali iz vrst živih. Mi vsi smo razočarani, kako se skrbi v domovini za nas. V sili smo, sedaj bi nam trebalo pomagati. Jugoslovancov nas je še kakih 3000 v Sibiriji. Vedno smo pričakovali misliti, a še do danes ni hotela priti gledat, kaj delajo tu sinovi Jugoslavije. Vsaka druga država se potruji za svoje ljudi, samo jugoslovanska ne, ki je najbolj potrebna možkih sil in pomoči. Sklepamo iz tega, da so tamonjši krogi zelo slabo poučeni o naših razmerah. Marsikdo iz domovine poroča, da ste imeli preživeti bridke čase. Kaj pa naj mi na to porečemo? Kdor ni poskusil, ne ve in ne verjame.

Nastopilo je že šesto leto. Kaj nas mislite vedno tu pustiti? Če bi vsi sorodniki, ki imajo tu še svoje sinove, napeli vse sile, bi gotovo vlada nekaj ukrenila. Bratje Čehi se že odpravljajo v domovino. A mi —?!

Iz Amerike nas tolažijo bratje in sestre, češ Jugoslavija je zelo ponosna na svoje legionarje. Pa taka tolažba nam nič ne pomaga, če nas je pozabila mačka Jugoslavija.

Vsakdo hrepeni v domovino, vsakemu je mila rojstna hiša in rojstni kraj. — Edino željo ima vsak od nas, še enkrat pogledati v domovino. Kdaj se konča naše trpljenje?

Iz teh par vrstic odseva globoko hrepenenje naših rojakov po domovini. Kako težko jim mora biti, ko vidijo, kako skrbno se je pobrigala Čehoslovaška za svoje vojne ujetnike! Skrajni čas je, da naša država tudi izpolni svojo dolžnost napram svojim vrlim sinovom in stori vse korake, da se morejo čim prej vrniti. Upamo, da bo nova vlada tudi temu vprašanju posvetila vso svojo skrb!

TRGOVINA, OBRT IN NARODNO GOSPODARSTVO.

Fran Malasek, Grm:

Za sladkorno industrijo v Sloveniji.

(Kultura sladkorne pese.)

(Nadaljevanje.)

Obdelovanje pese: Ko so se pokazale pesne vrste, kar se zgodi tekotom 14—31 dni, pričnemo peso okopavati (pleti) z lahкими motikami, katere naj bi bile štrikotne. Naše trikotne motike niso zato posebno pripravne, ker se z njimi udarja neenakomerno globoko v zemljo in ker so primeroma težke.

Okopavanje se vrši poglavitno med vrsticami, da se plevel uniči in tudi v ta namen, da se zemlja zrahlja in ima zrak dostop h koreninam mladih rastlin.

Ročno delo je zelo zamudno. Pri večjih posestnikih vporabljajo »Planet junior« in tudi druge velike plevilnike »Ideal«, »Laase«, katere vleče 1 konj ali vol in zavzamejo eden ali več vr-

stic naenkrat. To delo je včasih zelo potrebno, zlasti če je bil po setvi hud naliv, ki je zemljo močno na površju strdil in se je potem zemlja posušila in naredila skorjo, katere prepreči dostop zraka h koreninam, vsled česar dotične korenine lahko postanejo črne in nastane bolezen imenovana »palež« (Brand).

Ako se zgodi, da pesa še ni v vrsticah vzkalila, zadostuje, ako celo njivo z valjarjem (z robastim je bolje) prevalemo in trdo skorjo zdrobimo.

Okopavanje z motiko se vrši na ta način, da zavzame eden delavec tri vrste naenkrat. Srednjo vrsto ima obkoračeno, in na vsako stran vzame še eno vrsto, katero opleje do polovice prostora med tema vrsticama in tako gre to delo naprej. Ako bi vzeli le eno vrstico, bi opleto zemljo potlačili preveč z nogami. Plevel, oziroma kopanje se vrši plitvo, in zadostuje, da zrahljamo površje zemlje 1—2 cm globoko. Motika mora biti vsak dan s pilo nabrušena, da korenine plevela lahko podreže. Da gre delo hitro naprej, zadostuje, da z motiko vsakokrat bolj na dolgo potegnemo ali stržemo. — Spreten delavec, zlasti ženske naredijo v akordu 2000 m² na dan, t. j. en ha v 5 dneh.

Ko je pesa prvič opleta, se navadno pognoji s čilskim solitrom, katerega se daje 200 kg na en ha in sicer po prvi pletvi samo treji del, da se na ta način prepreči izguba dušika v spodnjih plasteh zemlje. Ker ga sedaj nimamo, odpade dotično gnojenje, v nekaterih gospodarstvih se uporablja namesto čilskega solitra na polovico z vodo razredčena gnojilnica, s katero se vrstice s pomočjo sodov na 2 kolesih škropijo.

Dušikato gnojilo pospešuje razvoj rastlin, posebno listja.

Po prvi pletvi pesa hitro rase, zlasti če je padel miren dež. Čez kakih 10 do 14 dni pride na vrsto razredčenje pese v vrsticah ali kupčkih, v katere smo jo sejali. V tem času ima pesa 4—6 listov in se že razločno vidi, katere rastline so krepko razvite in katere so šibke.

Izmed teh pa z roko ali pa tudi s pomočjo »pralice« izrujemo vse šibke rastline v vrsticah na razdaljo 20—30 cm, kar je odvisno od širokosti vrstic. Čim ožje so vrstice, tem večja mora biti razdalja v vrsticah med posameznimi rastlinami, čim širje, tem gostejša je lahko pesa v vrsticah samih. Posebno moramo gledati na to, da peso pravčasno razredčimo, ako smo jo sejali v kupčke, ker iz takih nam zrastejo celi šopki rastlin, katerih korenine se medsebojno spletejo in se pri poznem razredčenju težko izruvajo in se tako tudi najboljše rastline, katero hočemo ohraniti, poškoduje ali pa tudi irvuje. Razredčenje se mora vršiti, dokler niso korenine preveč odrasle, ker s tem izgubi zemlja veliko gnojilnih snovi, in je potem pesa prešibke rasti.

Na Češkem razredčujejo peso odrasli otroci in zlasti ženske. Razredčena pesa se isti dan v vrsticah komaj vidi in vse rastline ležijo na tleh, kar pa naj ne vzbuja nikakega strahu. Pogajvitno je, da imajo dotične rastline glavno lasovito korenino nepretrgano. Ta ima tako moč, da dvigne drugi dan vse rastline pokonci in da imajo s tem večjo energijo k življenju. Če nam slučajno v vrsticah ali v nekaterih kupčkih pesa ni vzkalila ali pa so rastline šibke v krepasti zemlji, lahko presadimo na ta mesta krepke rastline, katere se pa morajo z zemljo vred presaditi.

Izruvane rastline in presajene, kakor je navada pri krmski pesi, nam sicer rasejo, ampak naredijo veliko število repastih korenin, katere niso v sladkornih tovarnah ljube in tudi sicer pesa dobro ne obrodi, ni debela in ima manjše korenine in deloma tudi manj sladkorja. Zato se povsod sladkorna pesa seje in ne presaja. Pri razredčenju izrujemo obenem morebiti plevel med vrsticami in po končanem delu se navadno gnoji drugič s čilskim solitrom in sicer kakih 60 kg na ha, torej drugo tretjino od 200 kg. Če tega gnojila ni, pa tudi lahko gnojenje odpade. Glavi smoter vsega t ga dela je, da stojijo posamezne rastline vsaka za-se v vrsticah.

Čez kakih nadaljnih 14 dni in sicer konec maja, — začetkom junija gremo še enkrat vso peso pregledat in jo drugič opleti ali okopat. To delo je zato potrebno, da zrahljamo dovolj odrašeni pesi, katere ima 6—8 velikih listov in korenine, za palec debelo zemlje med

vrsticami in da morebitni plevel uničimo in pregledamo, če ste dve skupaj, vedno slabše izruvat, drugič se ne bi niti druga zadostno razvila.

Na Moravskem in Češkem graščaki in nekateri kmetje še nazadnje, proti koncu junija, prisujejo k rastlinam zemljo, kar pa ni treba, ker rase sladkorna pesa v zemljo in ne kot krmska pesa iz zemlje ven, vsled česar bi imela preveč zelenih glav in tako preveč rudninskih snovi, katere škodujejo kristalizaciji in čiščenju pesnega soka.

S tem so vsa spomladna dela končana.

Tako obdelana pesa bujno rase, pokrije ves prostor med vrsticami in napravi dolge, gladke in debele korenine. Obiranje listja se nikakor ne priporoča, ker je zeleno listje dihala za rastline. Skozl nje dajejo solnični žarki pesi sladkor in so tako napravljajo posebno v zadnjih mesecih — avgusta, septembra največje množine sladkorja.

Zveza kranjskih mlinov se je preselovala v Zvezo mlinov v Sloveniji s sedežem v Ljubljani. Predsednik zveze je g. Ivan Knez, pos. umet. mlina v Ljubljani, podpredsednik g. Iv. Zadravec, paromlinar v Središču. Mlinarji, pristopite tej važni stanovski organizaciji!

Središnja zadruga producentov in konzumentov. Demokratska zadruga je imela 13. tm. plenarno sejo, h kateri so bili povabljeni: oče srbskega združništva Avramović, inšpektor poljedelskega min. Miloš Štibler in bivši min. Popović. Bivši min. Poljak je poročal o svojem načrtu, po katerem naj se osnuje velika središnja zadruga, ki naj prevzema vse poljedelske proizvode ter skrbi za preskrbo uradniških, delavskih in drugih konzumnih organizacij. Ta zadruga naj dobi za vse kmetijske izdelke monopol za izvoz. Izvažati naj brez carine, dobiček pa naj se porabi za nakup blaga, ki je za prebivalstvo nujno potrebno in se mora uvažati. (Manufakturno blago, poljedelski stroji, umetna gnojila i. dr.) Zadruga naj bi stala pod kontrolo države. O načrtu se je vnela živahna debata, ki se bo še nadaljevala.

Viničarsko vprašanje. Dne 29. mm. so imeli viničarski odsek slov. kmetijske družbe, zastopniki slov. kmetijske veze in soc. dem. kmetijsko-delavske zveze v Mariboru posvetovanje, pri katerem se je ob navzočnosti vin. nadzornika g. Puklavca ter klet. nadzornika g. Zabavnika po dolgi debati sklenilo, poslati deželni vladj predloge za začasno ureditev viničarskega vprašanja. Če vlada ugodni točkam, ki so jih sklenile paritetne komisije, potem bodo okrajne viničarske komisije določile podrobno začasne ureditve tega vprašanja. Sestava okrajne komisije bo sledeča: vsaka kmetijska podružnica v okraju voli po enega in viničarji dotičnega okoliša tudi po enega zastopnika. Volitve v okrajne komisije se izvršijo v kratkem.

Redna glavna skupščina zagrebske borze se vrši dne 31. tm. ob 10. uri dopoldne v prostorih trgovskega doma v Zagrebu, Jurišičeva ulica 1. Vsak član borze ima na glavni skupščini pravo glasovanja. Dotične izkaznice se dobe v tajništvu borze.

Zagrebski denarni zavodi razpolagajo s kapitalom okrog ene milijarde kron.

Nakup in prodaja deviz. Točka 8. pravilnika, priobčenega v 46. kosu »Ur. lista« z dne 14. aprila t. l., ki prepoveduje prodajo inozemskih plačilnih sredstev nemškimi, avstrijskimi, ogrskimi, turškimi in bolgarskimi državljani, se v toliko izpreminja, da smejo upravičeni denarni zavodi taka sredstva prodajati tudi tem državljanom, ako imajo pri nas kako sekvestrirano industrijsko podjetje, pa samo za potrebo podjetja in samo s pogojem, da jim omenjeni državljani predložijo za vsak slučaj posebej potrjeno državne komisarija dotičnega podjetja o potrebi po tuji valuti v znesku, ki si ga žele nabaviti.

Ponudba strojev in drugega iz Avstrije. Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom, podružnica v Ljubljani, prejela je od neke avstrijske tvrdke obsežno ponudbo za dobavo dinamo-strojev za istoimenski in menjalni tok, motorjev, parnih strojev, centrifugalnih brizgalnic, bakrene žice, aluminijevih kabeljev, električnih žepnih svetilk, Standardbaterij ter akumulativov za avtomobile, električnih likalnikov, svinčenih cevi ter pločevine, aluminijasto pločevino, »Banka«-cina, acetylenjskih gorilcev, raznih kotlov za parne stroje, Diselmovli motorjev, lokomobil, električnih sušilcev

Registrov. kreditna in stavbena
zadruga z om. zav.
Prešernova ul. 15 v Celju

"LASTNI DOM"

Sprejema hranilne vloge in jih
obrestuje po (4%)
štiri od sto (4%)

401
156-23

Edina slovenska specijalna
trgovina z barvami in laki.
Agentura in komi-
sijsko podjetje.

Iv. Ferlež Celje

447 156-2

Narodni dom

Trgovina z lesom in drvni
na drobno in debelo.
Kupuje jamski in ostali les
po najvišjih dnevnih cenah.

za zelenjavo ter električnih kompresor-
jev. Pobljše podatke more podatj ime-
novana podružnica, na katero naj se in-
teresenti obrnejo.

Prometna konferenca v Gradcu. V
Gradcu se je vršila mednarodna promet-
na konferenca, pri kateri se je med dru-
gim sklenil direktni tarif med Čehoslova-
ško, Anglijo, Jugoslavijo in Italijo. V br-
zojavnem in telefonskem odseku se je
sklenilo, da se ima zasebni, brzojavni in
telefonski promet med državami, ki se
udeležujejo te konference, hitreje razvi-
jati.

Prosveta.

Občni zbor Slovenske Matice se vr-
ši dne 13. junija tl. v Ljubljani za leti 1919
in 1920.

Občni zbor Muzejskega društva za
Slovenijo se vrši dne 27. maja tl. ob 5.
uri popoldne v prostorih deželne mu-
zeja v Ljubljani.

**Anton Melik, Zgodovina Srbov, Hr-
vatov in Slovencev, II. del, 1. snopič.** —
Knjiga se naroča v Tiskovni zadruzi
v Ljubljani in velja 21 K. — Drugi snopič
II. dela izide začetkom junija.

**»JUGOSLAVENSKA OBNOVA-NJL-
VA«** broj 11. Sadržaj: Milan Marjanovič:
Obnova akcija i naša kriza. — Dr. Bo-
židar Adžija: Socijalna politika. — Ozm:
U čekanju: Mesije i ptice Feniks; Anton
Dobronić: Prilike naših naprednijih kom-
pozitora.

RAZNE VESTI.

**Ponarejanje žigov na avstrijskih
bankovcih.** Dunajska policija je izsle-
dila četvorico, ki je s porarejenim ži-
gom žigosala 10.000 - in 1000kronske
bankovce kar na debelo. Aretirala je
med njimi nekega kemika in tovar-
narja Hauserja. Osumljeni so v glav-
nem priznali krivdo. Dosedaj se je do-
gnalo, da so žigosali čez 2 in pol mi-
lijona kron.

»Wacht am Rhein.« »Journal de
Débats« je prinesel sledeči zanimiv do-
godek: V nekem zasedenem nemškem
mestu je igrala v gostilni godba. Pri-
sostvovali so v gostilni tudi angleški
oficirji. Ko je godba v teku vspešna
zaigrala prav glasno »Wacht am Rhein«,
je seveda vse občinstvo vstalo. Tudi
Angleži, ki so že prej slutili, da se
»nekaj kuha«, so vstali, salutirali in
stojte poslušali do konca, potem zopet
salutirali in posedli ter se zabavali.
Kako so se Nemci temu čudili... Nek
posebno bister Nemec pristopi k An-
gležem ter jih vpraša, ali poznajo to
pesem. »Poznamo, poznamo!« »Pa ste
vstali in salutirali?« »Da, da!« »To je
bila »Wacht am Rhein!« Anglež pa
mu odgovori glasno, da je lahko cela
dvorana slišala: »Vi gospod, v ste, kaj
je Wacht am Rhein? To smo vendar
mi...!«

V Rusiji brijejo zastanj. Moskov-
ska sovjetska vlada je izdala naredbo,
po kateri dobi vsak državljani sovjetske
Rusije izkaznico za brezplačno britje
brade in striženje las

Svarilo.

Podpisani opozarjam
vsakogar, da nisem plačnik za dolgove,
ki bi jih napravila moja žena; nadalje
so tudi vse kupčije neveljavne, ki bi
jih ona sklenila.

Anton Bračič,
posestnik v Polulah 23.

Zadnja poročila.

Narodno predstavništvo.

Beograd, 18. maja. Za predsed-
nika narodnega predstavništva pred-
laga parlamentarna zajednica dr. Me-
dakoviča, demokrati pa dr. Milorada
Draškoviča. Ako ne pride do sporazuma,
bo odločevala večina glasov. Volitev
se bo vršila na prvi seji. Na mesto
pokojnega dr. Lovra Pogačnika pride
bivši polj. min. Roškar.

Sedanja opozicija.

Beograd, 18. V opoziciji se na-
haja sedaj še samo skupina dr. Stojana
Ribaraca, nekaj socialistov in republi-
kancev. Vsa opozicija je maloštevilna
in ne bo delala nobenih zaprek parla-
mentu.

Časnikarji pri Vesniču.

Beograd, 18. maja. Danes do-
poldne je min. predsednik dr. Vesnič
sprejel časnikarje, katerim je po pred-
stavitvi rekel, da sicer predno se vlada
ne predstavi parlamentu, ne more od-
dati nikake izjave nove vlade; vendar
se čuti srečnega, da mu je nalog, ki
ga je dobil, uspel in da ima za bodoče
delo tudi že podporo krone. Pozivljal
je časnikarje, da tudi oni kot nositelji
ljudskega mnenja ne odrečejo svojega
sodelovanja. Kritizirajo naj odkrito,
verujejo pa naj, da bo vlada delala le
v dobro zjedinjenega naroda.

Italijani zasedli Drač.

Zagreb, 18. maja. Italijani so
baje zasedli mesto Drač v Albaniji in
motivirajo to s tem, da albanska vlada
dopušča napade tolp na ital. vojaške
čete.

Nitti sestavi nov italijanski kabinet.

Berlin, 18. maja. Ker je Bonomi
odklonil sestavo vlade, je kralj ponudil
sestavo ministru Novi, ker pa ta tudi
ni hotel sprejeti naloga, je poveril kralj
sestavo nove vlade zopet Nittiju, ki je
nalog sprejel. Rimski krogi upajo, da
se Nittiju posreči sestaviti nov kabinet,
ki bi držal do jeseni, ko se bodo raz-
pisale volitve.

Ponarejevalec bankovcev zaprt.

Dunaj, 19. maja. Policija je za-
sačila nekega gališkega begunca Hen-
rika Weinbergerja ter ga zaprla, ker
se je izkazalo, da je bil glavni izdelo-
vatelj ponarejevalnih žigov za bankovce.

Švica pristopi k zvezi narodov.

Bern, 18. maja. Švicarska brzo-
javna agentura poroča, da je glasovalo
dne 16. tm. 60% glasovalcev. Za vstop
v Zvezo narodov ie glasovalo 410 000,
proti pa 310.000. Zvezni svet je obve-
stil tajništvo Zveze narodov, da je s
tem sklenjen končno veljavni pristop k
Zvezi narodov.

Proces proti Muni odgođen.

Praga, 18. maja. Radi zaslišanja
novih prič se je razprava proti Muni
odgodila na nedoločen čas.

Vsem dopisnikom, ki zahtevajo
od uredništva in upravnistva našega
lista odgovore, prosimo, da prilagajo
svojim dopisom in vprašanjem do-
tlačne potrebne znamke za odgovore
po novem poštnem tarifu
(dopisnice z 60 v, za pisma 1 K itd.),
ker nam sicer ni ogoče odgovarjati.
Uredništvo in upravnistvo »Nove Dobe«.

Hotel pri „Kroni“

Izvrstna vina, vedno sveže pivo in svak čas toplo
in mrzla jedila. Na razpolago so tudi konjski hlevi.
Kegljišče popolnoma novo urejeno.
Za obilen obisk se priporoča
665 1 Adolf Kovač.

Po najnižji ceni se dobi

**manufaktura,
modno blago,
perilo i. t. d.**

233 50-15

v trgovini A. Frece, Celje

Narodni dom (tik trafike).

Muči Vas glavobol? Zobobol?

Trganje v udi? Malo Fellerjevega pra-
vega Elza Fluida in odpravljeni so bo-
lečine! 6 dvojnati ali 2 veliki specijalni
steklenici 36 K, Fellerjev Elza mehtolni
črtnik, en komad 4 K — v.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravi-
h Fellerjevih Elza-kroglic! Te so do-
brel 6 škatlic 18 K. Pravi balsam 12
steklenic 36 K. Prava švedska tinktura
1 velika steklenica 15 K. Omot in poš-
tina posebej, a najceneje.

Evgen V. Feller, Stukisa dolnja, Elsa-
trg št. 356. Hrvatska. 1590 C 15-11

**Proda se dobro ohranjen
žaket. Vpraša se na Bre-
gu št. 13 od 12.-2. ure.** 682

Gostilna „Branibor“

priporoča cenj. gostom najboljša
domača vina ter vsak čas toplo
in mrzlo kuhinjo.

Za obilni obisk se priporoča
99 104-37 **A. Robek.**

Ivan Stirelec

tapetnik v Celju, Samostanska ul. 2.
Prevzame vsa tapetarska dela, kakor napravo
žimnic, tapetniških mobilij itd. Popravila iz-
vršuje točno in solidno. Točasno v zalogi
502 **divani in otomani.** 50-7

Proda se oprava za spalno sobo. Naslov
se izve v upravi »Nove Dobe«. 675 2-2

Na prodaj je dobroohranjena žaga s pol-
nim jarmom (Vollgatter). Naslov pove uprav-
ništvo »Nove Dobe«. 676 4-2

Soliden žel. poduradnik isče sobo ev.
s hrano. Cenjene ponudbe z navedbo cene
se prosijo pod šifro »Soča« na upravnistvo
tega lista. 672 2-2

Iščem gostilno v najem ali na račun.
Marija Stante, Arclin številka 33 p. Vojnik.
678 3-2

**Trgovina s špecerijo
Ana Kolenc, Celje**

Gostilničarji! Izletnik!
krajnske klobase
prvovrstne se dobe vsaki čas.
683 2-1

Rogaška slatina

Najboljša mineralna voda

Tempel vrelec, namizna voda

Stryla vrelec, medicinal. voda

Donatski vrelec, medicinalna

voda najmočnejše vrste.

Zastopstva v vseh večjih me-
stih in krajih. Dobiva se v
vseh prodajalnah in restav-
racijah. Pojasnila daje

Ravnateljstvo

Zdravilišča Rogaska Slatina.

646 8 5

Mastin.

Enkrat na teden eno pest.
Ob pomanjkanju krme,
ko se uporabljajo nad-
mestilna sredstva za kr-
mila pa se primeša dvakrat na teden. Prašek
Mastin, dietetično sredstvo za živino je dobil
najvišje kolajne na razstavah v Londonu,
Parizu, Rimu in Dunaju. Tisoči gospodarjev
hvalijo Mastin, ko enkrat poizkusijo in ga
ponovno rabijo. 6 zavojev praška Mastin za-
dostuje za 6 mesecev za 1 praščka ali vola.
Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah
ne dobi, potem naročite po pošti, 5 zavojev
Mastina K 20-50 poštnine prosto na dom.
Mazilo zoper garje (naftamazilo) uniči
pri ljudeh in živini garje, lišaj, srbečice,
kožne bolezni, izpušča. Ne smrdi, ne maže
perila. 11 lonček 10-50 K. Lekarna **Trnkoci**
v Ljubljani. Kranjsko, zraven rotovža
57 24-10

Stole, žimnice, razno pohištvo
in tapetniške izdelke ima v

založbi: **Marija Baumgartner**

287 156-93 **Gospodarska ulica 25.**

Naročila se izvršujejo točno in solidno.

Iv. Ravnikar

veletrgovina, Celje,

priporoča špecerijsko blago
in vse vrste mineralnih
voda na drobno in debelo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju

Delniška glavnica 30.000.000 kron.

CENTRALA V LJUBLJANI

Rezervni fondi nad 15.000.000 kron.

Podružnice

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Pljuju.

**Sprejema vloge na knjižice in tekoči
račun prot ugodnemu obrestovanju.**

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.